

Aanwijzen deskundige taaltoets

Op grond van artikel 8, tweede lid, van het Besluit beëdigde tolken en vertalers (hierna: het Besluit btw) kan Bureau Wbtv, namens de minister van Veiligheid en Justitie, deskundigen aanwijzen die een taaltoets kunnen afnemen. Met die taaltoets kan een tolk of vertaler aantonen te beschikken over de competenties "taalvaardigheid in de brontaal" of "taalvaardigheid in de doeltaal", zoals bedoeld in artikel 3 van de Wbtv, artikel 3 van het Besluit inschrijving Rbtv en artikel 5 van het Besluit Uitwijklijst.

Een deskundige kan op verzoek worden aangewezen als Bureau Wbtv heeft vastgesteld dat de taaltoetsen die door de deskundige worden aangeboden, voldoen aan de volgende voorwaarden:

Toetsing van slechts één taal

Een toets kan slechts betrekking hebben op één afzonderlijke taal van de taallijst, zoals die wordt gehanteerd ten behoeve van inschrijving in het Rbtv of plaatsing op de Uitwijklijst.

Te toetsen vaardigheden

De volgende vaardigheden moeten worden getoetst:

- lezen
- luisteren
- spreken (gesprekken voeren (interactie) en spreken (productie))
- schrijven

Wijze van toetsen

Elke vaardigheid moet door middel van meerdere toetsvormen en door twee toetsers worden getoetst. Dit laatste geldt overigens alleen als sprake is van een open toetsvorm.

Duur toetsen

De vaardigheden worden ten minste getoetst voor de duur van:

lezen (60 minuten)
luisteren (40 minuten)
spreken (15 minuten)
schrijven (45 minuten)

Het Europees Referentiekader voor de Talen (hierna: het ERK)

De toets vindt aansluiting bij het ERK. Voor elke vaardigheid moet een niveau volgens het ERK worden vastgesteld en moet worden beschreven op grond waarvan tot het vaststellen van dat niveau is gekomen.

Toetsmateriaal

Het toetsmateriaal moet aansluiten bij het niveau van het ERK waarop de toetsing betrekking heeft.

Eisen toetsers

De toetsers moeten de te toetsen taal op ten minste C1-niveau beheersen. Daarnaast moeten zij getraind zijn in het toepassen van de toetsmethode, die de deskundige hanteert, en moeten zij ervaring hebben met het afnemen van toetsen.

Kwaliteit waarborgen

De deskundige moet Bureau Wbtv inzicht geven in de wijze waarop de opzet van de toets, de totstandkoming en betrouwbaarheid van de beoordeling en de deskundigheid van de toetsers wordt gewaarborgd.

TOELICHTING

Algemeen

Tolken en vertalers die onderwijs in een taal hebben genoten, kunnen relatief eenvoudig die taalcompetentie aantonen. Voor veel talen bestaat die mogelijkheid echter niet, bijvoorbeeld omdat die talen alleen worden gesproken, maar niet worden geschreven. Taalonderwijs is bovendien niet altijd en overal toegankelijk. Vaak wordt dat alleen aangeboden in het land waar de taal wordt gebezigd en kan een tolk of vertaler die in Nederland woont, daarvan geen of niet gemakkelijk gebruik maken.

Om daarin te kunnen voorzien is overgegaan tot het aanwijzen van deskundigen die taaltoetsen kunnen afnemen, als bedoeld in artikel 8, tweede lid, van het Besluit btw. Dat wil zeggen dat een onafhankelijke deskundige de taalcompetentie van de tolk of vertaler vaststelt. De taalcompetentie van de tolk of vertaler wordt door de deskundige getoetst en daar volgt een niveau van taalbeheersing uit. Voor inschrijving in het Rbtv is ten minste C1-niveau van het ERK vereist. Voor plaatsing op de Uitwijkljst gaat het om ten minste B2-niveau van het ERK.

Benadrukt wordt dat met het afleggen van een toets bij een door Bureau Wbtv aangewezen deskundige in het kader van de inschrijving in het Rbtv slechts dus het beheersen van de taal op C1-niveau van het ERK aannemelijk wordt gemaakt. Daarmee wordt dus de kennis van de bron- of doeltaal aangetoond. Naast kennis van de bron- of doeltaal moet echter de overige competenties ook worden aangetoond.

Het resultaat van de taaltoets kan er dan ook alleen toe leiden dat aan één van de - cumulatieve-voorwaarden (van artikel 3 van het Besluit inschrijving Rbtv) voor het voorleggen van een verzoek tot inschrijving in het Rbtv aan de Commissie btw (namelijk het beheersen van de taal op hbo-niveau) en aan de taalcompetentie van de bron- of doeltaal van artikel 3 van de Wbtv wordt voldaan. Het beheersen van een taal op hbo-

niveau wordt overigens gezien als het beheersen van een taal op C1-niveau van het ERK.

Voor de Uitwijkljst geldt hetzelfde: het resultaat van de taaltoets kan er alleen toe leiden dat aan een van de -cumulatieve- voorwaarden (van artikel 5 van het Besluit Uitwijkljst) wordt voldaan, namelijk die van het beheersen van de bron- of doeltaal op B2-niveau. Ook aan de overige voorwaarden moet uiteraard nog worden voldaan.

Als deskundige kunnen bijvoorbeeld taalinstituten, -bureaus en -centra worden aangewezen. Tot aanwijzing wordt overgegaan als deze instituten, -bureaus en centra - eenmalig- hebben aangetoond dat de toetsen die zij aanbieden valide en betrouwbaar zijn, zoals uiteengezet in dit besluit.

Aanwijzing leidt er toe dat een tolk of vertaler die zijn of haar taalcompetentie in eerste instantie niet aannemelijk kan maken, wordt doorverwezen naar een deskundige. Het resultaat van de door de deskundige afgenomen taaltoets wordt, omdat het afkomstig is van een aangewezen deskundige, door Bureau Wbtv overgenomen.

Een verzoek tot aanwijzing als deskundige moet schriftelijk en uiteraard onderbouwd worden ingediend. Bij het verzoek moet de deskundige aangeven voor welke toetsen om aanwijzing wordt verzocht (bijvoorbeeld "Italiaans C1-niveau" of "Slowaaks B2-niveau"). Het verzoek wordt door Bureau Wbtv beoordeeld aan de hand van de voorwaarden zoals hier uiteengezet. Het is nadrukkelijk aan de aan te wijzen deskundige om aan te tonen dat de toetsen aan die voorwaarden voldoen. In dat opzicht moet de deskundige inzicht geven in de wijze van toetsen, de totstandkoming en betrouwbaarheid van de beoordeling van die toetsen en de deskundigheid van de toetsers. Een verzoek tot aanwijzing kan, overeenkomstig artikel 2, tweede lid, aanhef en onder a, van het Besluit btw ter advisering aan de Commissie btw worden voorgelegd.

Het resultaat van een toets wordt alleen geaccepteerd als het afkomstig is van een aangewezen deskundige. Voor zover een tolk of vertaler het resultaat van een toets overlegt dat niet afkomstig is van een deskundige, moet worden beoordeeld of de toets voldoet aan de voorwaarden die hier uiteengezet zijn. Het is aan de tolk of vertaler om dit aan te tonen bij zijn verzoek tot inschrijving in het Rbtv of plaatsing op de Uitwijkljst.

Bureau Wbtv kan periodiek of steekproefsgewijs verifiëren of de toetsing door de deskundige nog aan de voorwaarden voldoet. Als daaruit naar voren komt dat de toetsing niet meer aan de voorwaarden voldoet, kan de aanwijzing worden ingetrokken. Bij het wijzigen van de voorwaarden waaraan een taaltoets moet voldoen, moet de deskundige aantonen aan die gewijzigde voorwaarden te voldoen. Een lijst van aangewezen deskundigen wordt door Bureau Wbtv gepubliceerd op www.bureauwbtv.nl. Op die lijst wordt vermeld voor welke taaltoets de deskundige is aangewezen (bijvoorbeeld: "Duits B2-niveau" of "Russisch C1-niveau").

De toets

Uitgangspunt bij de taaltoets is het ERK. Het ERK is een gezaghebbend instrumentarium op het gebied van taalcompetentie en is ontwikkeld door de Raad van Europa. Het bevat duidelijke descriptoren en is daardoor goed te begrijpen en toe te passen. Omdat het algemene criteria bevat, is het tevens toepasbaar op niet-Europese talen.

Een toets waarbij de taalcompetentie voor meerdere talen wordt getoetst of een toets waarbij de taal- en de cultuurcompetentie gelijktijdig wordt getoetst, wordt niet aanvaard. Dat gaat in te hoge mate ten koste van de betrouwbaarheid en validiteit van de toets.

Het uitgangspunt is dat een tolk of vertaler de vaardigheden spreken, luisteren, schrijven en lezen bijna altijd geïntegreerd moeten toepassen om zijn of haar werkzaamheden goed te kunnen uitoefenen. Daarom is vereist dat elke vaardigheid wordt getoetst. De enige uitzondering geldt voor talen die geen geschreven standaard kennen. In de toets moet dan worden uiteengezet dat sprake is van een alleen gesproken taal en op grond waarvan tot dat oordeel is gekomen. In die gevallen is toetsing op de vaardigheden luisteren en spreken voldoende. De vaardigheid spreken bestaat overigens uit het voeren van gesprekken (interactie) en het spreken (productie).

Elke vaardigheid moet door middel van meerdere toetsvormen zijn getoetst.

Als voorbeeld wordt verwezen naar Appendix III van het Handboek van de Raad van Europa: [ManualLanguageTest-Alte2011_EN.pdf \(pagina 61-62\)](#)

Kortom: voor elke toets geldt dat de vier vaardigheden door middel van ten minste twee toetsvormen moeten zijn getoetst. Daarnaast geldt voor het toetsen van elke vaardigheid een vooraf bepaalde minimale tijdsduur. De vaardigheden kunnen niet gecombineerd worden getoetst. Dat gaat ten koste van de betrouwbaarheid en validiteit van de toets.

Het toetsmateriaal moet aansluiten bij het B2-niveau, dan wel C1-niveau van het ERK. Dat betekent feitelijk dat een taaltoets op B2-niveau of C1-niveau moet worden aangeboden. Met andere woorden: om de vaardigheid lezen op B2-niveau te toetsen kan niet worden volstaan met het voorleggen van bijvoorbeeld een ansichtkaart. Om de vaardigheid luisteren op dat niveau te toetsen kan niet worden volstaan met een aflevering van Sesamstraat. Om de vaardigheid spreken te toetsen kan niet worden volstaan met een kennismakingsgesprek. Om de vaardigheid schrijven te toetsen kan niet worden volstaan met het schrijven van een dankbriefje.

Voor elke vaardigheid moet een niveau van het ERK worden vastgesteld. Voor plaatsing op de Uitwijkljst geldt dan dat de vaardigheden luisteren, lezen, spreken en schrijven elk op B2-niveau moeten zijn vastgesteld. Eerst dan wordt aangenomen dat een tolk of vertaler de taal als zodanig op B2-niveau beheerst en heeft voldaan aan de taalcompetentie voor de bron- of doeltaal. Voor inschrijving in het Rbtv geldt dan dat de vaardigheden luisteren, lezen, spreken en schrijven elk op C1-niveau moet zijn

vastgesteld. Eerst dan wordt aangenomen dat een tolk of vertaler de taal als zodanig op C1-niveau beheerst en heeft voldaan aan de taalcompetentie voor de bron- of doeltaal.

Met een toets waaruit volgt dat de tolk of vertaler het luisteren op B2, het lezen op B2, het spreken op B1 en het schrijven op B2-niveau beheerst toont de tolk of vertaler niet aan dat hij of zij de taal op B2-niveau beheerst, zoals is vereist voor plaatsing op de Uitwijkljst. Met een toets waaruit volgt dat de tolk of vertaler het luisteren op C2, het lezen op C1, het spreken op B2 en het schrijven op C1-niveau beheerst toont de tolk of vertaler niet aan dat hij of zij de taal op C1-niveau beheerst, zoals is vereist voor inschrijving in het Rbtv. Samengevat: als niet elke vaardigheid op B2-niveau, onderscheidenlijk C1-niveau, wordt beheerst, wordt niet aangenomen dat de tolk of vertaler de taal op B2-niveau, dan wel C1-niveau beheerst.

Ongeacht of de tolk of vertaler aangeeft dat hij of zij ingeschreven wil worden in het Rbtv of op de Uitwijkljst wil worden geplaatst, moeten de toetsers in alle gevallen de taal op minimaal C1-niveau beheersen.

De toetsers moeten daarnaast zijn getraind in het afnemen van taaltoetsen en het toepassen van de opzet van de toets, zoals door de deskundige wordt gehanteerd. De deskundige moet Bureau Wbtv inzicht geven in de wijze waarop het de kwaliteit van de toets en de deskundigheid van de toetsers waarborgt. Dat betekent in ieder geval dat de deskundige aantoont op welke wijze de identiteit van degene die de toets maakt wordt vastgesteld